

AR-GE VE TEKNOPARK İŞLETMELERİNE GETİRİLEN GİRİŞİM SERMAYESİ YATIRIM FONU AYIRMA ZORUNLULUĞUNUN VERGİLENDİRME VE UYGULAMA ESASLARI¹

TAXATION AND CODE OF PRACTICE OF COMPULSION TO ALLOCATE FOR VENTURE CAPITAL MUTUAL FUNDS REGARDING R&D AND TECHNO PARK FIRMS

Kadir GÜLÇİN*

Ayşe Gül KÖKSAL**

öz

01.01.2022 tarihinde uygulamaya giren girişim sermayesi yatırım fonu ayrılmasına ilişkin düzenleme AR-GE, yenilikçi ve tasarım girişimcilerine yeni avantajlarla birlikte yeni sorumluluklar getirmektedir. Yeni düzenlemelerle AR-GE, yenilikçi ve tasarım işletmelerinin faaliyetlerinden dolayı elde ettikleri teşvik tutarlarının belirli bir kısmının zorunlu olarak yatırım fonlarına aktarılması şartı getirilmiştir. Ayrılan bu fon tutarı doğrudan yenilikçi faaliyetlerde bulunan girişimcilere aktarılabilceği gibi dolaylı olarak girişim sermayesi yatırım fonu ve girişim sermayesi yatırım ortaklıklarına da sermaye olarak konulabilecektir. Girişim sermayesi fon tutarının nakit olarak aktarılma şartı, hem yenilikçi çalışmalara yönelik girişimlerine hem de girişim sermayesi yatırım fonlarının ve girişim sermayesi yatırım

ABSTRACT

The regulation regarding the allocated of venture capital investment funds, which entered into force as of 01.01.2022, brings new advantages and new responsibilities to R&D, innovative and design entrepreneurs. With the new regulation, a certain part of the incentive amounts obtained by R&D, innovative and design enterprises due to their activities must be transferred to investment funds. This amount of funds allocated can be transferred directly to entrepreneurs engaged in innovative activities, or indirectly to Venture Capital Investment Funds and Venture Capital Investment Trusts. It is thought that the condition of transferring the venture capital fund amount in cash will form the basis for both initiatives for innovative studies and the establishment of Venture Capital Investment

* Serbest Muhasebeci Mali Müşavir, Ankara SMMMO, kadirgulcin@hotmail.com, ORC-ID:0000-0003-3460-8316.

** Prof. Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü Öğretim Üyesi, ahatapoglu@ohu.edu.tr, ORC-ID: 0000-0002-3274-5029.

Gülçin, K., Köksal, A. G. (Eylül 2022). Ar-Ge ve Teknopark İşletmelerine Getirilen Girişim Sermayesi Yatırım Fonu Ayırma Zorunluluğunun Vergilendirme ve Uygulama Esasları, *Vergi Raporu*, (276), (11-27).

¹ Bu çalışma Kadir Gülçin'in Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme ABD'nda Prof. Dr. Ayşe Gül KÖKSAL yönetiminde hazırlanan doktora tezinden üretilmiştir.

Makale Türü: Araştırma Makalesi

M.G.T.:09.06.2022 / **M.K.T.:** 28.08.2022

ortaklıklarının kurulmasına zemin oluşturacağı düşünülmektedir. Bu çalışmada, AR-GE merkezlerinde ve teknoloji geliştirme bölgelerinde faaliyette bulunan işletmelerin zorunlu olarak ayıracakları fon tutarının hesaplanması, beyan edilmesi ve ödenmesine ilişkin vergi uygulamaları ve muhasebeleştirilmesi ele alınmaktadır. Ayrıca çalışmada girişim sermayesi yatırım fonu ve girişim sermayesi yatırım ortaklıklarından elde edilecek kazancın vergilendirilmesi incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: AR-GE, Teknopark, Girişim Sermayesi, Vergi, Teşvik

JEL Sınıflandırma Kodları: M10, M41, K34, G24

GİRİŞ

21. Yüzyılda makineleşme, robotik kodlama ve veri işleme alanlarındaki gelişmelerin geçmişe kıyasla daha yaygın ve günlük yaşam ile iç içe olduğu tartışmasız bir gerçektir. Makinelerin otomatikleşerek robotik uygulamalara dönüşmesi, dijital dünya ile kullanıcı verilerinin saptanması gibi yeni nesil teknoloji dünyası, yeni nesil yatırım fırsatlarını ve finans modellerini ortaya çıkarmıştır. Girişim sermayesi, tüm bu fırsatları bir arada karlılığa dönüştürmeyi hedefleyen finansman modellerinden biridir. Girişim sermayesi, yüksek kar potansiyeli olan yaratıcı ve dinamik projelere sahip ancak yeterli finansman olanaklarına sahip olmayan girişimcilerin yatırımlarını desteklemeye yönelik bir finansman yöntemidir. Ülkeler arası teknolojik rekabetin artması, uluslararası alanda faaliyet gösteren işletmelerin yaygınlaşması girişim sermayesi modelinin kamusal alt yapısının oluşmasına zemin hazırlamıştır.

Girişim sermayesi kavramsal olarak Türkiye’de ilk kez 1993 yılında “risk sermayesi” adı al-

Funds and Venture Capital Investment Trusts. In this study, enterprises engaged in activities in the field of R&D, security and technology are included in the investment fund accounting account, which is the fund establishments purchased between 01.01.2022, with tax applications related to the records kept in the accounting and in the single form chart of accounts. hand. In addition, Venture Capital Investment Fund and Venture Capital Investment are taxed to be greater than.

Keywords: R&D, Techno park, Venture Capital, Tax, Incentive

JEL Classification Codes: M10, M41, K34, G24

tında ele alınmış, 2000’li yıllardan itibaren de bir finansman yöntemi olarak kullanılmaya başlanmıştır. Girişim sermayesi, 2499 sayılı Eski Sermaye Piyasası Kanunu’nda “risk sermayesi yatırım fonu” ve “risk sermayesi yatırım ortaklığı”, ile 6362 sayılı Yeni Sermaye Piyasası Kanunu’nda “girişim sermayesi yatırım fonu” ve “girişim sermayesi yatırım ortaklığı”na ilişkin düzenlemeler ile hukuk sistemimize dâhil olmuştur. Girişim sermayesi yatırım fon ve ortaklıklarının taşıdığı önem dikkate alınarak teşvik edici vergi düzenlemelerine mevzuatta yer verilmiştir. Bu kapsamda girişim sermayesi yatırım fon ve ortaklıklarının işletilmesi ve yönetilmesinden kaynaklı kazançları ile bu fon ve ortaklıklardan kazanç elde eden bireysel ve kurumsal yatırımcıların vergilendirilme esasları bakımından kapsamlı bir şekilde indirim, istisna ve muafiyet düzenlemeleri yapılmıştır¹.

Vergi mevzuatında girişim sermayesi teşvikine yönelik ilk düzenleme 213 sayılı Vergi Usul Kanunu’na (VUK’a) eklenen 325/A maddeyle

¹ Erkan AYDIN. “Girişim Sermayesi Yatırım Fon ve Ortaklıklarının Gelir Vergisi ve Kurumlar Vergisi Bakımından Vergilendirilmesi”. Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, (2015). Cilt 37. Sayı 2. s. 76.

yapılmış olup, bu düzenleme ile kurumlar vergisi mükelleflerine dönem kazancından girişim sermayesi fonu ayırma imkânı getirilmiştir. Ayrıca teknolojik gelişmelerin desteklenmesi amacıyla yasalaşan, 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu ile 5746 sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun'da da girişim sermayesine ilişkin indirim ve istisnalara yer verilmiştir. 01.01.2022 tarihi itibarıyla uygulamaya giren yeni düzenlemeler ile teknoloji geliştirme bölgeleri ve AR-GE merkezlerindeki faaliyetlerinden dolayı teşviklerden yararlanan işletmelerin, teşvik tutarının %2'si oranında girişim sermayesi yatırım fonu ayırmaları zorunlu hale gelmiştir.

Bu çalışmanın amacı, zorunlu girişim sermayesi yatırım fonu uygulaması hakkında bilgi vermektir. Bu doğrultuda öncelikle girişim sermayesi fonu uygulaması kavramsal çerçevede ele alınacaktır. Örnek uygulama ile girişim sermayesi fonu hesaplama ve muhasebeleştirme esasları ortaya konulacaktır.

1- GİRİŞİM SERMAYESİ DESTEK FONUNA İLİŞKİN UYGULAMA ESASLARI

Girişim sermayesi destek fonunun hesaplanması ve vergi matrahından indirim konusu yapılabilecek koşulların usul ve esasları 213 sayılı VUK ile belirlenmiştir. VUK 325/A maddesinde girişim sermayesi fonu olarak ayrılan tutarın vergiye tabi kazançtan indirim konusu yapılabilmesi için²;

- Fon tutarının, indirimler sonrası beyan edilen gelirin %10' unu ve öz sermayenin %20 'sini aşmaksızın her iki şartın birlikte gerçekleşmesi,
- Ayrılan fonun, beyan edilen yılın sonuna kadar, doğrudan yatırım olarak 5746 sayılı

Kanun ve 4691 sayılı Kanun çerçevesinde faaliyet gösteren girişimcilere ya da Türkiye'de kurulmuş veya kurulacak girişim sermayesi yatırım fonlarına veya ortaklıklarına fon tutarının aktarılması,

- Ayrılan fonun pasifte geçici bir hesapta tutulması,
- Ayrılan fonun amacı dışında herhangi bir nedenle başka bir hesaba aktarılmaması gerektiği belirtilmektedir.

İlgili maddeye göre ayrılan fonun ayrıldığı yılın sonuna kadar girişim sermayesi yatırım ortaklıklarına ya da girişim sermayesi yatırım fonlarına yatırım yapılmaması halinde zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler gecikme faizi ile birlikte ödenir. Diğer taraftan fonun amacı dışında başka bir hesaba devredilmesi, işletmeden çekilmesi, ortaklara dağıtılması, tasfiyeye gidilmesi, işletmenin devredilmesi veya bölünmesi, girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinin veya girişim sermayesi yatırım fonu katılma paylarının elden çıkarılması durumunda bu işlemlerin yapıldığı ve ya sürenin dolduğu dönemde vergiye tabi tutulmaktadır.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun (GVK'nın) 89. maddesi uyarınca ticari kazancın ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun (KVK'nın) 10. maddesine göre gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin dönem kazancının tespitinde yukarıdaki koşulların gerçekleşmesi durumunda ilgili fon tutarı indirim konusu yapılabilir³.

5520 sayılı KVK 1 seri numaralı Genel Tebliğinde girişim sermayesi fonunun hesaplanmasına ilişkin esaslar açıklanmaktadır. Mezkûr Tebliğe göre⁴; indirim tutarının tespitinde dikkate alınacak matrah tespit edilirken kullanılacak hesaplama yöntemi [Ticari bilanço kârı (zararı)

² 213 sayılı Vergi Usul Kanunu. (www.mevzuat.gov.tr). Erişim Tarihi: 30 Kasım 2021.

³ 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu. (www.mevzuat.gov.tr). Erişim Tarihi: 30 Kasım 2021.

⁴ 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu 1 seri numaralı Genel Tebliği. (www.mevzuat.gov.tr). Erişim Tarihi: 30 Kasım 2021.

+ kanunen kabul edilmeyen giderler - geçmiş yıl zararları - tüm indirim ve istisnalar] belirtilen şekilde olmaktadır. Fonun hesaplanmasında dikkate alınacak tutarın, bilançoda yer alan dönem net ticari karın olmadığına dikkat edilmesi gerekmektedir.

28.01.2021 tarihli 7263 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 5746 sayılı Kanun ve 4691 sayılı Kanun'da değişiklikler yapılmış ve faaliyet veya iş koluna bağlı zorunlu girişim sermayesi yatırım şartı getirilmiştir. İlgili Kanuna göre 5746 sayılı Kanun kapsamında AR-GE ve tararım indiriminden yararlanan ve 4691 sayılı Kanun kapsamında Teknoloji Geliştirme Bölgeleri'ndeki kurumlar vergisi istisnasından yararlanan işletmeler yararlandıkları indirim ve istisna tutarlarının belirlenen oranda girişim sermayesi yatırım fonu olarak ayırması zorunlu hale gelmiştir. Girişim sermayesi fonu ayırma uygulamasının 01.01.2022 tarihinden itibaren başlaması nedeniyle fonun zorunlu olarak ayrılacağı ilk dönemin 2021 yılı kazancı olduğu anlaşılmaktadır.

7263 sayılı Kanun'a göre girişim sermayesi destek fonu ayırma esasları aşağıdaki gibi düzenlenmiştir⁵.

- Teşvik ve desteklerden yararlanan gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerin vergi matrahından istisna edilen kazançları yıllık 1.000.000 TL ve üzeri olması durumunda; indirim konusu yapılan tutarın %2'si oranında girişim sermayesi destek fonu ayrılarak bilançonun pasifinde geçici bir hesaba aktarılmalıdır.
- Girişim sermayesi destek fonu olarak ayrılan %2 oranında tutar, yıllık bazda 20.000.000 TL ile sınırlanmaktadır.

- İlgili tutarın, beyan edilen yılın son gününe kadar doğrudan yatırım olarak AR-GE merkezi ya da teknopark işletmelerine aktarılacağı gibi Sermaye Piyasası Kurulu mevzuatında belirlenen Türkiye'de kurulmuş veya kurulacak girişim sermayesi yatırım fonu veya girişim sermayesi yatırım ortaklıklarına nakit olarak aktarılması gerekmektedir.

- İlgili yatırım kanallarına aktarılan yatırım fonunun 4 yıl süre ile yatırım kanalında tutulması gerekmektedir.

Kanunda belirtilen şartların ihlal koşulları ve vergi indiriminde faydalanılmayacak durumları ise aşağıdaki şekilde ifade etmek mümkündür⁶.

- Girişim sermayesi yatırım fonu olarak ayrılan tutarın, kanunda belirtilen sınırları aşan kısmı, indirim konusu yapılamamaktadır.
- Zorunlu girişim sermayesi destek fonu ayırma alt oranı %2 olup ihtiyari olarak ayrılabilir oran ise %10 olarak belirlenmektedir. Kanuna göre girişim sermayesi destek fonu olarak ayrılabilir tutarın vergi matrahında indirim yapılabilecek üst limiti %10 olup, yıllık 1.000.000 TL ile sınırlanmaktadır. Bu limitler üzerinde ayrılan ve ödenen girişim sermayesi destek tutarı, vergi matrahında indirim konusu yapılamamaktadır.
- İlgili yatırım tutarının, ilgili yatırım kanallarında kalmaması, fon tutarına karışık gelen payların satılması, yatırım sermayesinin kısmen ya da tamamen geri alınması halinde mevzuata ilişkin düzenleme ihlali yapılmış olup, zamanında tahakkuk edilmemiş vergiler gecikme faizi ile birlikte tahsil edilmektedir.

⁵ 7263 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. (www.mevzuat.gov.tr). Erişim Tarihi: 30 Kasım 2021.

⁶ 7263 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. (www.mevzuat.gov.tr). Erişim Tarihi: 30 Kasım.2021.

5746 sayılı Kanun ile 4691 sayılı Kanun kapsamında ayrılan girişim sermayesi destek fonlarının aktarılması gerekli alternatif girişim veya yatırım kanalları, diğer kanunlara atıflarda bulunularak açıklanmaktadır. Konusu geçen yatırım kanalları, kuluçka merkezlerinde yer alan girişimci işletmeler ile kanunda tanımlanan ilgili fon ve fon kuruluşları olarak belirtilmektedir. Kanunda bahsi geçen ve üst kısımda ifade edilen ilgili fonlar, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu kapsamında kurulan ve esasları Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği⁷ ve Girişim Sermayesi Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği⁸ ile belirlenen girişim sermayesi yatırım fonu ile girişim sermayesi yatırım ortaklığıdır.

Girişim Sermayesi Yatırım Fonu: Günümüzde pek çok banka ve yatırım işletmesi tarafından kurulmuş portföy yönetim işletmeleri mevcuttur. İlgili portföy işletmeleri kendi yönetimleri ve fon şemsiyesi altında çeşitli girişim sermayesi yatırım fonları oluşturmaktadır. Bu fonlara kurumsal yatırımcıların yanı sıra bireysel yatırımcılarında katılabileceği imkânlar sağlamaktadırlar. İlgili banka aracılığı ile bankanın portföy yönetim şirketi üzerinden istenilen fona katılım sağlanmakta olup, fon yönetimi inançlı mülkiyet esasına göre ilgili portföy yönetim şirketi tarafından yapılmaktadır.

Sermaye Piyasası Kurulu mevzuatında belirlenen kuruluşlarca süreli olarak kurulan ve tüzel kişiliği olmayan mal varlığıdır. Fona ilişkin esaslar tebliğ ile açıklanmaktadır. Tebliğe göre girişim sermayesi yatırım fonu; *Nitelikli yatırımcılardan katılma payı karşılığında toplanan para*

*ya da iştirak paylarıyla, pay sahipleri hesabına, inançlı mülkiyet esaslarına göre, üçüncü fıkrada belirtilen varlık ve işlemlerden oluşan portföyü işletmek amacıyla Kuruldan faaliyet izni alan portföy yönetim şirketleri, girişim sermayesi portföy yönetim şirketleri ve gayrimenkul ve girişim sermayesi portföy yönetim şirketleri tarafından bir içtüzük ile süreli olarak kurulan ve tüzel kişiliği bulunmayan mal varlığı” olarak tanımlanmaktadır*⁹. Sermaye Piyasası Kurulu nitelikli yatırımcıyı “ *Yatırım fonları, emeklilik fonları, menkul kıymetler yatırım ortaklıkları, girişim sermayesi yatırım ortaklıkları, gayrimenkul yatırım ortaklıkları, aracı kurumlar, bankalar, sigorta şirketleri, özel finans kurumları, portföy yönetim şirketleri, emekli ve yardım sandıkları, vakıflar, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesi uyarınca kurulmuş olan sandıklar, kamuya yararlı dernekler ile nitelikleri itibariyle bu kurumlara benzer olduğu Kurulca belirlenecek diğer yatırımcılar ve halka arz tarihi itibariyle en az 1 milyon Türk Lirası tutarında Türk ve/veya yabancı para ve sermaye piyasası aracına sahip olan gerçek ve tüzel kişiler” olarak saymıştır*¹⁰. İnançlı mülkiyet ise tasarruf sahiplerinin yatırım fonu ile ilgili muameleleri yapma yetkisini fon kurucusuna fon içtüzüğü aracılığıyla devretmesi ve kurucunun da, fonu bu sözleşme (yani içtüzük) çerçevesinde ve tasarruf sahiplerinin haklarını koruyarak yönetmek ya da yönettirmek zorunda olmasıdır¹¹

Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı: Anonim ortaklık statüsünde olup kayıtlı sermaye sistemine tabidir. Özsermayesinin her biri en az 20.000.000 TL ile kurulan ve başlangıç/çıkartılmış

⁷ Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği. III-48.3. (www.mevzuat.gov.tr). Erişim Tarihi: 30 Kasım 2021.

⁸ Girişim Sermayesi Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği III-52.4. (www.mevzuat.gov.tr). Erişim Tarihi: 30 Kasım 2021.

⁹ Girişim Sermayesi Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği III-52.4. (www.mevzuat.gov.tr). Erişim Tarihi: 30 Kasım 2021.

¹⁰ SPK, (https://www.spk.gov.tr/Sayfa/Altsayfa/206). Erişim Tarihi: 30 Kasım 2021.

¹¹ Lexpera Blog. (https://Blog.Lexpera.Com.Tr/Inancli-Mulkiyet-Uzerine-Bir-Degerlendirme). Erişim Tarihi: 30 Kasım 2021.

sermayesinin %25'i oranındaki paylarının halka arz edileceği veya nitelikli yatırımcılara satılacağı taahhüt edilmiş, kurucu veya mevcut ortaklardan en az birisinin lider sermayedar olması şartı ile kurulan sermaye piyasası kurumudur. Ana faaliyet konusu, sermaye piyasası araçları, girişim sermayesi yatırımları ve tebliğ ile belirlenen varlık ve haklardan oluşan portföyü işletmek ve yönetmektir. Yatırım ortaklığı paylarını ihraç etmek üzere kurulurlar¹².

Ana faaliyet konusu içerisinde yönetilen portföy dağılımı tebliğ ile sınırlandırılmakta veya belirli şartlara tabi tutulmaktadır. Ortaklık aktif toplamının en az %51'i oranında girişim sermayesi yatırımı diğer bir ifade ile girişim işletmelerine yatırım yapılması gerekmektedir. Küçük ve orta büyüklükteki işletmeler (KOBİ) şartlarını taşıyan girişim işletmelerine doğrudan yapılan yatırımların tutarının ortaklık aktif toplamının %5'ini geçmesi halinde, portföy sınırlamasına ilişkin bu oran %35 olarak uygulanmaktadır¹³.

Girişim sermayesi yatırımları, girişim işletmelerine ortak olunması hissedarlık yoluyla ya da girişim işletmelerine kredi sağlayan kreditor olarak gerçekleşmektedir. Girişim işletmeleri, Türkiye'de kurulmuş veya kurulacak olan, gelişme potansiyeli taşıyan ve kaynak ihtiyacı olan işletmeleri ifade etmektedir. Girişim işletmelerinin, sinai, zirai uygulama ve ticari pazar potansiyeli olan araç, gereç, malzeme, hizmet veya yeni ürün, yöntem, sistem ve üretim tekniklerinin meydana getirilmesini veya geliştirilmesini amaçlamaları ya da yönetim, teknik veya sermaye desteği ile bu amaçları gerçekleştirebilecek durumda olmaları gerekmektedir. Borsada işlem gören diğer bir ifadeyle halka açık işletmeler de girişim işletmesi niteliğini taşıyabilir. Ancak giri-

şim sermayesi yatırım ortaklıkları bu kapsamdaki işletmelerin sadece borsada işlem görmeyen paylarına diğer bir ifadeyle halka açık olmayan paylarına yatırım yapabilirler¹⁴.

2- ZORUNLU GİRİŞİM SERMAYESİ DESTEK FONU HESAPLANMASI, BEYAN EDİLMESİ VE MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

7263 sayılı Kanunla AR-GE ve teknopark teşviklerinden faydalanan mükellefleri kapsamak üzere, muhasebe ve vergi uygulamalarına koşula bağlı zorunlu fon ayırma ve yatırım yapma düzenlemesi getirilmiştir. İlgili fon tutarının hesaplanması KVK 1 No.lu Genel Tebliğde belirtilmiş olsa da beyan edilme aşamasında, beyannamenin düzenlenme şekli zaman zaman karışıklığa ve hatalara neden olabilmektedir. Ayrıca yasal defterlere kayıt edilirken, muhasebe uygulamalarının vergi uygulamalarına göre kayıt altına alınması olası usul hatalarını ortadan kaldıracaktır. Muhasebe kayıtlarının finansal raporlara doğrudan veri akışını sağlayan temel girdi olması nedeniyle finansal tabloların eksiksiz, gerçeğe uygun ve ihtiyaçları karşılayabilir düzeyde yorumlanması gerekmektedir. Vergi düzenlemeleri sonucunda oluşabilecek takipteki vergi borç ve alacakları, diğer bir ifade ile ertelenen vergi alacağı ve ertelenen vergi borcunun finansal tablolarda gösterilmesi muhasebe ilkelerinden tam açıklama kavramının temel prensibini yerine getirilmiş olacaktır.

Çalışmanın bu kısmında konunun daha iyi anlaşılabilmesi için örnek uygulamaya yer verilecektir. Uygulamada girişim sermayesi fonunun hesaplanması ve beyannamede gösterilmesi ayrıntılı olarak ortaya konulacaktır. Ödenecek vergi tutarı öncesi hesaplanan girişim sermayesi

¹² Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği. III-48.3. (www.mevzuat.gov.tr). Erişim Tarihi: 30 Kasım 2021.

¹³ Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği. III-48.3. (www.mevzuat.gov.tr). Erişim Tarihi: 30 Kasım 2021

¹⁴ SPK. (www.SpK.Gov.Tr/Sayfa/Index/16/5). Erişim Tarihi: 30 Kasım 2021.

destek fonu beyan edilerek hangi bölüm ve sardırda beyan edileceği beyanname ekran alıntısı üzerinde gösterilmiştir. Beyanname sonuç çıktısı olarak ödenecek vergi tutarı ve beyan şekli gösterilmiştir. Uygulamanın son bölümü olarak dönem sonu işlemleri kapsamında dönem karı, dönem karı vergi karşılığı ve net dönem karına ilişkin yevmiye kayıtları düzenlenmiştir. Ayrılan fon tutarı ve vergi avantajı yevmiye kayıtlarında

gösterilmiştir. Fon tutarının yatırım kanallarına aktarılması ve aktarılmaması veya kanuna ilişkin koşulların bozulması sonucu oluşacak vergi sorumluluklarına ilişkin yevmiye kayıtları düzenlenmiştir.

Örnek Uygulama: DecaTr Teknoloji A.Ş. AR-GE merkezli bir işletme olup, AR-GE ve tasarım faaliyetleri yürütmektedir. 2021 yılı faaliyetlerine ilişkin finansal verileri aşağıda verilmiştir.

Tablo 1: DecaTr Örnek Uygulama Dönem Finansal Veri Tablosu

Dönem Başı Öz Kaynak Toplamı	:	2.500.000
Ticari Bilanço Karı	:	4.640.800
AR-GE Harcamaları (5746 Kanunu Mad. 3/A Kapsamında)	:	2.806.400
AR-GE Harcamaları (5746 Kanunu Mad. 3 Kapsamında)	:	1.359.666
Kanunen Kabul Edilmeyen Giderler	:	247.315
İstisnadan Kaynaklanan Geçmiş Yıl Zararları	:	165.664
Diğer Geçmiş Yıl Zararları	:	209.320
Kesinti Yoluyla Ödenen Vergi	:	2.080
Ödenen Geçici Vergi	:	59.606

5520 sayılı KVK 1 seri numaralı Genel Tebliğinde, girişim sermayesi fonunun hesaplanmasına ilişkin esaslar açıklanmıştır. İlgili Tebliğe göre; indirim tutarının tespitinde dikkate alınacak matrah tespit edilirken kullanılacak hesaplama yöntemi [Ticari bilanço kârı (zararı) + kanunen kabul edilmeyen giderler - geçmiş yıl zararları - tüm indirim ve istisnalar] belirtilen şekilde olmaktadır. Hesaplama yer alan geçmiş yıl zararları, iki gruba ayrılmaktadır. İstisnadan kaynaklanan zararlar ile diğer geçmiş yıl zararlarıdır¹⁵.

5746 sayılı Kanun'un 3. maddesi ile 3/A maddesi kapsamındaki AR-GE ve Tasarım indirimleri, kazancın bulunması halinde indirilecek istisna ve indirimler içinde sınıflandırılmaktadır. Dönem kazancının oluşmadığı durumda, indirim konusu yapılmamaktadır¹⁶. Ancak beyannamenin ekleri içerisinde "AR-GE/Tasarım Bilgileri" bölümüne yazılarak gelecek yıllarda oluşacak kazançtan indirilmek üzere tamamen mahsup edilene kadar indirim hakkı korunmak üzere devretmektedir.

¹⁵ 1 seri Nolu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği. (www.mevzuat.gov.tr). Erişim Tarihi: 30 Kasım 2021

¹⁶ 5746 sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun. (www.mevzuat.gov.tr). Erişim Tarihi: 30 Kasım 2021

Tablo 2: DecaTr Örnek Uygulama Hesap Tablosu

Dönem Başı Öz Kaynak Grup Toplamı		2.500.000
Ticari Bilanço Karı	(A)	4.640.800
Kanunen Kabul Edilmeyen Giderler	(B)	247.315
Kar ve İlaveler	(C=A+B)	4.888.115
Diğer Geçmiş Yıl Zararları	(D)	209.320
İstisnadan Kaynaklanan Geçmiş Yıl Zararları	(E)	165.664
İndirime Esas Tutar	(F=C-(D+E))	4.513.131
AR-GE Harcamaları (5746 Kanunu Mad. 3/A Kapsamında)	G	2.806.400
AR-GE Harcamaları (5746 Kanunu Mad. 3 Kapsamında)	H	1.359.666
İndirimler Toplamı	(I=G+H)	4.166.066
İndirimler Sonrası Kazanç	(J=F-I)	347.065
Girişim Sermayesi Destek Fonu Öncesi Hesaplanan Vergi	(K=J*0,25)	86.766
%2 Girişim Sermayesi Destek Fonu	(L =I*0,02)	83.321
GSDF İndirim Sonrası Safi Kurum Kazancı	(M=J-L)	263.744
İndirimler Sonrası Hesaplanan Vergi (2021 KV Oranı %25)	(N=M*0,25)	65.936
Kesinti Yoluyla Ödenen Vergi	O	2.080
Ödenen Geçici Vergi	P	59.606
Mahsup Sonrası Ödenecek Vergi	(R=N-(O+P))	4.250

Yukarıdaki hesaplama tablosunda gösterilen, %2 Girişim Sermayesi Destek Fonu tutarının hesaplanmasında farklı görüşler yer edinmektedir. Görüş farklılığına sebep olan konu ise yüzde iki oranında girişim sermayesi destek fonu tutarının hesaplanmasında dikkate alınacak matrahın tespitidir. Kanunun 3.maddesine eklenen 14.fıkra hükmünde, "1/1/2022 tarihinden itibaren 3.madde kapsamında yıllık beyanname üzerinden yararlanılan indirim tutarı" lafzı, yıllık beyanname üzerinden yararlanılan indirimler toplamı içerisinde yer alan, 3/A kapsamındaki indirimlerin dikkate alınmadan, yalnız 3. madde kapsamındaki indirimler üzerinden fon ayrılması gerektiği yönündeki görüştür.

14. Fıkranın, yaptırıcı hükümlerinin yer aldığı paragrafın son kısmında, "ilgili fonun yılın sonuna kadar aktarılmaması durumunda, yıllık beyanname üzerinden indirim konusu yapılan tutarın

yüzde yirmisi" ilgili yılda yararlanılan AR-GE indirimine konu edilemeyeceği belirtilmektedir. Yaptırıcı hükümde, yüzde iki oranında ayrılacak fon tutarının yerine getirilmemesi durumunda, yüzde yirmi oranında yani on katı ile mükellef cezalandırılmaktadır. Yüzde yirmi oranının uygulanacağı matrah olan indirimler için 3. madde veya 3/A şeklinde ayrılmaksızın, "yıllık beyanname üzerinden indirim konusu yapılan tutar" işaret edilmektedir. Bu durumda, cezai müeyyidenin uygulandığı matrah ile fon tutarının hesaplandığı matrahın aynı olması gerektiğini savunmaktayız.

14. Fıkra ile girişim sermayesi yatırımlarının nakdi olarak desteklenmesi ve ilgili sektörün ülke genelinde geliştirilmesine yönelik düzenlemeler yapıldığı anlaşılmaktadır. Diğer bir bakış açısı ile mükellefe sağlanan vergi tasarruflarının reel piyasada yatırıma dönüştürülmesi amaçlanmaktadır. İlgili tasarrufların reel bir yatırıma dö-

nüştürülmesi mükelleflerin tercihe bırakılmaksızın zorunlu hale getirilmektedir. Tüm bu koşullar dikkate alındığında, fon tutarının hesaplanmasında dikkate alınacak matrahın tespitinde 3. maddede ve 3/A maddesi ayrımı yaklaşımı, 14. fıkradaki düzenlemeyi kısıtlamak ile birlikte, teknoloji merkezli işletmelerin yaptıkları projeye göre sınıflandırılması gereğini ortaya çıkaracaktır. Diğer bir ifade ile kanun da belirtilen indirimler AR-GE merkezli veya teknoloji merkezli işletmelerin bütününe kapsamayacaktır.

Sonuç olarak, ilgili görüş farklılıklarının oluşması, bir görüşün doğrudan metine bağlı kalınarak yorumlanmasını içerirken diğer bir görüşün yaklaşımı ise ilgili maddesinin uygulama esas-

larına ve sonucuna bağlı kalarak yorumlanmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu çalışmada savunulan görüş ise fon tutarının hesaplanmasında matrah tespiti, 3. maddenin devam maddesi niteliği taşıyan 3/A maddesi ile birlikte bir bütün olarak değerlendirilmesidir. Uygulama esaslarına ve sonucuna bağlı kalarak, fon tutarının hesaplanmasında matrah tespiti, hem kanunun 3. maddesine ilişkin faaliyetlerden hem de 3/A maddesine ilişkin faaliyetlerden kaynaklı indirimler toplamı, olması gereği savunulmaktadır.

Hesaplamalar sonucu vergi beyanına ilişkin beyanname gösterimleri ile muhasebe yevmiye kayıtları aşağıdaki gibidir.

Şekil 1: Zorunlu Girişim Sermayesi Destek Fonu Beyanı

Vergi Bildirimi		Düzenleme Bilgileri		Ekler		Ek Bilgiler	
Genel Bilgiler		Kuruma Bağlı İşyerleri ve Geçmiş Yıl Zararları				Kazanç ve İlaveler	
Ticari Bilanço Karı						4.640.800	
Ticari Bilanço Zararı							
6491 sayılı Türk Petrol Kanununun Mad. 12/5 kapsamında itfa payı olarak addolunan gelirler							
İLAVELER							
	Türü		Açıklama		Tutarı		
	Kanunen Kabul Edilmeyen Giderler				247.315		
TOPLAM						247.315,00	
ZARAR OLSA DAHİ İNDİRİLECEK İSTİSNA VE İNDİRİMLER							
	Türü		Açıklama		Tutarı		
TOPLAM						0,00	
Kar ve İlaveler Toplamı						4.888.115,00	
Cari Yıla Ait Zarar, İstisna ve İndirimler Toplamı						0,00	
ZARAR						0,00	
KAR						4.888.115,00	
Diğer Geçmiş Yıl Zararları						209.320,00	
İstisnadan Kaynaklanan Geçmiş Yıl Zararları						165.664,00	
Mahsup Edilecek Toplam Geçmiş Yıl Zararları						374.984,00	
İndirime Esas Tutar						4.513.131,00	
KAZANCIN BULUNMASI HALİNDE İNDİRİLECEK İSTİSNA VE İNDİRİMLER							
	Türü		Açıklama		Tutarı		
	Ar-Ge İndirimi (5746 Sayılı Kanun Mad. 3)		ATA0002021 PROJESİ		1.359.666		
	Ar-Ge İndirimi (5746 s.Kanun Mad. 3/A)		ATA0002021 PROJESİ		2.806.400		
	VUK 325/A'ya göre girişim sermayesi fonu olarak ayrılan tutarlar (KVK Mad.10/1-g)		%2 GSDF Ayrılması		83.321,32		
TOPLAM						4.249.387,32	

Şekil 2: Zorunlu Girişim Sermayesi Destek Fonu Ayrılması Sonucu Vergi Matrahı Beyanı

Beyanname3 - KURUMLAR_23	
Vergi Bildirimi	Düzenleme Bilgileri
Genel Bilgiler	Kuruma Bağlı İşyerleri ve Geçmiş Yıl Zararları
Ekler	
Ek Bilgiler	
Kazanç ve İlaveler	
Dönem Safi Kurum Kazancı	263.743,68
KVK'nın 32/A Mad. Kapsamında İndirilmiş Kurumlar Vergisine Tabi Matrah	
KVK'nın 32/A Mad. Kapsamında İndirilmiş Kurumlar Vergisi Oranı	
Genel Orana Tabi Matrah	263.743,68
İşletmeden Çekilen Enflasyon Düzeltmesi Farkları	
HASILAT ESASLI VERGİLEME KAPSAMINDAKİ FAALİYETLER(G.V.K. 113. MADDE)	
G.V.K. 113. Mad. Kapsamında Elde Edilen Hasılat	
G.V.K. 113.Mad. Kapsamında Vergiye Tabi Matrah (Hasılat tutarı x %10)	
Gelecek Yıla Devreden Cari Yıl Zararları	0,00
Safi Kurum Kazancının Türkiye Dışında Elde Edilen Kısmı	
VERGİ BİLDİRİMİ	
Kurumlar Vergisi Matrahı	263.743,68
Hesaplanan Kurumlar Vergisi	65.935,92
Hesaplanan Vergi İndirimi Tutarı (Hesaplanan Kurumlar Vergisi * %5)	
MAHSUP EDİLECEK VERGİLER	
Türü	Tutarı
Yıl İçinde Kesinti Yoluyla Ödenen Vergiler	2.080
Ödenen Geçici Vergi	59.606
Mahsup Edilecek Vergiler Toplamı	61.686,00
Yabancı Ülkelerde Ödenen Vergilerden Cari Yılda Mahsup Edilemeyecek Gelecek Yıla Devr. Kısmı	
Ödenmesi Gereken Kurumlar Vergisi	4.249,92
Yabancı Ülkelerde Ödenen Ancak Tevsik Edilememesi Nedeniyle Tecil Edilen Kurumlar Vergisi	0,00
Vergi İndiriminin Mahsubundan Sonra Ödenmesi Gereken Kurumlar Vergisi	4.249,92
İadesi Gereken Kurumlar Vergisi ve/veya Geçici Vergi	0,00
İadesi Gereken Kurumlar Vergisi	0,00
İadesi Gereken Geçici Vergi	0,00
Kalan Vergi İndirimi	0,00
Damga Vergisi	240,50
Kazancın Tespit Yöntemi	Bilanço
Bilanço Tipi	Tek Düzen Hesap Planı(Aracı Kur. ve Halka Açık Şirk. Dahil)

31.12.2021		
690.Dönem Karı Veya Zararı	4.640.800	
691.Dönem Karı Vergi Ve Diğ. Yas. Yük. Karşılığı		86.766
692.Dönem Net Karı Veya Zararı		4.554.034
31.12.2021		
691.Dönem Karı Vergi Ve Diğ. Yas. Yük. Karşılığı	86.766	
692.Dönem Net Karı Veya Zararı	4.554.034	
370.Dönem Karı Vergi Ve Diğ. Yas. Yük. Karşılığı		86.766
590.Dönem Net Karı		4.554.034
31.12.2021		
371.Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi Ve Diğ. Yüküml.	61.686	
193.Peşin Ödenen Vergiler Ve Fonlar		61.686
193.01.Kesinti Yoluyla Ödenen Vergi	2.080 TL	
193.02.Ödenen Geçici Vergi	59.606 TL	
/		

Yılsonu dönem karı ile hesaplanan vergi matrahına ilişkin ayrılan vergi karşılığı kayıtları yapılmıştır. Dönem içinde kesinti yoluyla ödenen

vergiler ile geçici vergi dönemlerinde ödene peşin vergiler yılsonu vergi yükümlülüğü hesabına aktarım kaydı yapılmıştır.

2.01.2022	
590.Dönem Net Karı	4.554.034
570.Geçmiş Yıllar Karları	4.554.034

Takip eden yılın açılış kayıtlarında, önceki dönem net karının geçmiş yıl karları hesabına aktarım kaydı yapılmıştır.

Nisan 2022	
570.Geçmiş Yıllar Karları	83.321
543.Girişim Sermayesi Fonu	83.321

Kurumlar vergisi beyanname verilme son günü olan 30 Nisan 2022 tarihine kadar girişim sermayesi destek fonu ayrılması gerekmektedir. Fon tutarının belirlenmesinde dikkate alınacak matrah, Kurumlar Vergisi 1 No.lu Genel Tebliğinde ifade edilen, tüm ilaveler ve indirimler sonrası oluşan vergi matrahı olduğu, gelir tablosunda oluşan ticari karın olmadığına dikkat edilmesi gerekmektedir.

Vergi matrahından indirim yapılabilecek %2 zorunlu girişim sermayesi destek fonu yukarıdaki tabloda hesaplanmıştır. Hesaplanan fon tutarının tamamı, özsermayenin %20'sini ve kurum

kazancının %10'unu aşmadığı için kurum kazancından indirim yapılmıştır. Hesaplanan tutar geçmiş yıl karlarından fon hesabında yer alacak şekilde yevmiye kaydı yapılmıştır.

Ayrılan girişim sermayesi destek fon tutarının, 2022 takvim yılı son gününe kadar girişim sermayesi yatırım ortaklıklarına sermaye olarak konulması ya da girişim sermayesi destek fonu paylarının satın alınması gerekmektedir. Girişim sermayesi yatırım ortaklıklarına ya da girişim sermayesi destek fonlarına yatırım yapması halinde söz konusu işlemi aşağıdaki şekilde muhasebeleştirilmek mümkündür.

../.../2022	
242 İştirakler	83.321
243 İştiraklere Sermaye Taahhütleri	83.321

../.../2022	
243 İştiraklere Sermaye Taahhütleri	83.321
102.Bankalar	83.321

Örnek uygulamada girişim sermayesi destek fonu hesaplanmadan önceki kurumlar vergisi tutarı 86.766 TL (347.065*0,25) olarak hesaplanmıştır. Girişim sermayesi destek fonu hesaplandıktan sonraki kurumlar vergisi tutarı ise

65.936 TL (263.744*0,25) olarak hesaplanmıştır. Bu bağlamda girişim sermayesi fonu uygulaması ile birlikte kurumlar vergisi 20.830 TL azalmıştır. Hesaplanan kurumlar vergisi tutarından peşin ödenen vergi ile geçici vergi dönemlerinde öde-

nen vergiler mahsup edilerek ödenecek vergi tutarı hesaplanmaktadır. Girişim sermayesi fonu ayıran işletmenin kurumlar vergisi tahakkuk

kaydını aşağıdaki gibi muhasebeleştirmek mümkündür.

Nisan 2022	
370.Dönem Karı Vergi Ve Diğ.Yas.Yük. Karşılığı	86.766
371.Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi Ve Diğ. Yüküml.	61.686
360.Ödenecek Vergi Ve Fonlar	4.250
470.Girişim Sermayesi Destek Fonu Vergi Karşılığı	20.830

Vergiye tabi matrahtan ayrılan girişim sermayesi destek fonu tutarının indirim konusu yapılması ile ertelenen vergi yükü oluşmaktadır. Ödenmeyen vergi tutarı diğer bir ifade ile oluşan vergi avantajı tutarı, koşula bağlı olduğu için uzun vadeli pasif hesaplarda gösterilmesi gerekmektedir. Temel muhasebe kavramlarından tam açıklama kavramına uygun olarak finansal tabloların eksiksiz hazırlanması ve sunulması desteklenmektedir. Pasif içerisinde ilgili hesap önerisi olarak 470. No.lu hesap kullanılabilir. Ayrılan fonun ilgili yatırım kanallarına aktarılmasından itibaren 4 yıl boyunca çekilmemesi, devir ve

el değiştirmemesi koşulu ile vergi avantajından faydalanılmaktadır. Aksi durumda vergi aslı borcu ile diğer borç yükümlülüklerinin yerine getirilmesi gerekmektedir. İşletmelerin defterlerinde yer alan koşula bağlı yükümlülüklerin gösterilmesi dikkate alınarak, şarta bağlı takip edilen vergi aslı borcunun pasif hesaplarda takip edilmesi finansal tabloların sunulduğu bakımından önem arz etmektedir. İlgili koşulların yerine getirilmesi durumunda vergi avantajından yararlanılarak, dördüncü yılın sonunda şarta bağlı takip durumu son bulacağından, ilgili fona ilişkin vergi karşılığı kapatılması gerekmektedir.

31.12.2026	
102.Bankalar	83.321
570.Geçmiş Yıllar Karları	83.321

31.12.2026	
470.Girişim Sermayesi Destek Fonu Vergi Karşılığı	20.830
570.Geçmiş Yıllar Karları	20.830

Yukarıdaki yevmiye kaydında, girişim sermayesi destek fonu indiriminden kaynaklı geçmiş yıl karlarına ait vergi avantajı yükümlülüğün kalk-

ması sonucu, vergi karşılığı hesabının kapatılma kaydı yapılmıştır.

31.12.2022	
543.Girişim Sermayesi Fonu	83.321
570.Geçmiş Yıllar Karları	83.321
/	
31.12.2022	
470.Girişim Sermayesi Destek Fonu Vergi Karşılığı	20.830
7xx.Vergi Ziyai Cezası	x
7xx.Vergi Gecikme Cezası	xx
360.Ödenecek Vergi Ve Fonlar	20.830
/	

Girişim sermayesi fonu olarak ayrılan tutar, 2022 takvim yılı sonuna kadar kanunda belirtilen girişimlere yatırılmaması veya aktarılmaması durumunda ayrılan fonun iptal kaydı yapılmıştır.

5746 sayılı Kanunu'nun 4. maddesinin 4. fıkrası hükmü ile kanunda öngörülen ilgili şartların ihlali durumunda, zamanında tahakkuk ettirilmemiş vergiler yönünden vergi ziyasına neden olacağı belirtilmiş olsa da istisna olarak, kanunun 3. maddesinin 14. fıkrasında yer alan girişim sermayesi yatırım fonuna aktarılacak tutarın yerine getirilmemesi durumu, vergi ziyai cezası uygulanmayacağı açıklanmaktadır. Ayrıca 213 sayılı VUK 325/A maddesinde, ilgili fonlara yatırım yapılmaması halinde, zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler gecikme faizi ile birlikte tahsil edileceği hükme bağlanmaktadır.

3- GİRİŞİM SERMAYESİ YATIRIM FON VE ORTAKLIKLARINDAN ELDE EDİLEN KAZANCIN VERGİLENDİRİLMESİ

Girişim sermayesi fonunun girişim sermayesi yatırım ortaklıkları ve fonlarına yatırılması işlemlerin bu yatırımlarından yeni bir gelir çeşidi elde etmesini sağlamaktadır. Fon ve ortaklıklardan elde edilecek gelir ve bu gelirin vergilendirilmesi hakkında Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından 24.03.2017 tarihinde Yatırım Fon ve Ortaklıklarının Vergilendirilmesine İlişkin Rehber Taslağı yayınlanmıştır¹⁷. Bu rehber taslağına göre fon ve ortaklıklardan elde edilecek gelir yöntemleri, gelir çeşitleri ve vergilendirme usullerine yer verilmektedir. Fon ve ortaklıklardan elde edilen gelir yöntemi, gelir çeşitleri ve vergilendirilmesine ilişkin esaslar aşağıda sınıflandırılarak açıklanmaktadır.

Tablo 3: Yatırım Fon Ve Ortaklıklarının Gelir Yöntemi ve Çeşitleri

	Yatırım Fonları	Yatırım Ortaklıkları
Gelir Yöntemi	Katılma Payı	Ortaklık Payı (Hisse Senedi)
Gelir Çeşidi	Katılma Paylarının; - Fona iadesinden doğan gelirler - Üçüncü kişilere satışından doğan gelirler - Elde tutulduğu dönemde elde edilen dönemsel getirirleri	- Payların üçüncü kişilere satışından doğan gelirler (Değer artış kazancı) - Kar payı (Menkul sermaye iradi)

¹⁷ Gelir İdaresi Başkanlığı, Yatırım Fon ve Ortaklıklarının Vergilendirilmesine İlişkin Rehberi, (<https://gib.gov.tr>). Erişim Tarihi: 30 Kasım 2021.

Tabloda gösterildiği üzere, yatırım fonlarına katılım gösteren yatırımcılar, elde tutmuş oldukları Yatırım Fonları Katılma Belgeleri vasıtası ile gelir elde etmektedir. Yatırım ortaklıklarına katılım sağlayan yatırımcılar, elde tutmuş oldukları ortaklık payı veya hisse senetleri üzerinden gelir elde etmektedir. Elde edilen gelirin vergilendirilmesi bakımından mükellefiyet türü önem arz etmektedir. Türk Vergi Sisteminde gelir elde eden kişi ve kurumlar mükellefiyet açısından belirlenmiştir. Mükellefiyet türü, tam mükellef gerçek kişi, dar mükellef gerçek kişi ile tam mükellef kurum ve dar mükellef kurum olarak ayrılmaktadır. Girişim sermayesi yatırım fonları ve ortaklıklarının vergilendirilmesi, mükellefiyet türü bakımında farklı yükümlülükler tesis edebilmektedir.

Girişim sermayesi yatırım fonu ve ortaklıklarından elde edilen gelirin vergilendirilme esasları temel olarak GVK geçici 67. maddesi kapsamında düzenlenmektedir. Bakanlar Kurulu Kararı ve Cumhurbaşkanlığı Kararı ile ek düzenlemeler yapılmıştır.

Menkul kıymet ve sermaye piyasası araçlarının aracı kurumlar vasıtası ile elde tutulması ve elden çıkarılması sonucu elde edilen gelirlerin stopaj yolu ile vergilendirilmesini içeren GVK Geçici 67. maddesinin 01.01.2006 ile 31.12.2015 tarihleri arasında uygulanmak üzere süreli olarak yürürlüğe girmiştir. İlgili maddenin 31.12.2015 tarihinde yürürlükten kaldırılma tarihi 6655 sayılı Kanun ile 31.12.2020 tarihine uzatılmıştır¹⁸. Son halinde 7256 sayılı Kanun ile 31.12.2025 tarihine kadar uzatılmak üzere günümüzde uygulama esasları devam etmektedir¹⁹.

GVK Geçici 67. maddesi ile menkul kıymet gelirlerine ilişkin stopaj oranlarının belirlenme-

si, 23.07.2006 tarihli 2006/10731 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile düzenlenmiştir. Düzenlemeye göre borsa ve SPK'ya tabi yatırım fonları ile konut finansmanı fonları ve varlık finansmanı fonları için stopaj oranı %0 olarak uygulanmakta olup, bu yatırım fonları dışında kalan, girişim sermayesi yatırım fonları ve diğer yatırım fonları için 1 Ekim 2006 tarihine kadar uygulanmak üzere %10, 1 Ekim 2006 tarihinden itibaren uygulanmak üzere %0 olarak belirlenmiştir²⁰.

Çeşitli menkul kıymet gelirleri ile yatırım fonlarından elde edilen gelirlere ilişkin tevkifat oranlarında 23.12.2020 tarihli 3321 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile geçici süreliğine indirimle gidilmiştir. İlgili karar ile²¹,

- i. Serbest döviz fonlarına ilişkin %15 tevkifat oranı uygulamadan kaldırılmıştır.
- ii. Mevduat faizleri ile katılım bankalarınca ödenen kar paylarına ilişkin tevkifat oranlarında geçici süreli indirim uygulamasına ilişkin süre uzatılmıştır.
- iii. Tahvil, bono ve kira sertifikaları ile yatırım fonları gelirlerine ilişkin tevkifat oranlarında geçici süreli indirim uygulamasına geçilmiştir. Döviz ifadesi geçen yatırım fonları hariç olmak üzere 23.12.2020 ile 31.03.2021 tarihleri ve arasında iktisap edilen yatırım fonlarından elde edilen gelir ve kazançlara ilişkin tevkifat oranının %0 olarak uygulanmasına karar verilmiştir.

Girişim sermayesi yatırım fonları katılma payları hakkında yukarıdaki üçüncü (iii) madde, süre uzatımına ilişkin yeni kararlar ile revize edilmiştir.

04.09.2021 tarihli 4454 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile tevkifat oranlarında kalıcı olarak

¹⁸ 6655 Sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. (www.mevzuat.gov.tr). Erişim Tarihi: 30 Kasım 2021

¹⁹ 7256 Sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun. (www.mevzuat.gov.tr). Erişim Tarihi: 30 Kasım 2021.

²⁰ 2006/10731 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı. (<https://www.resmigazete.gov.tr/>). Erişim Tarihi: 30 Kasım 2021.

²¹ 3321 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı. (<https://www.resmigazete.gov.tr/>). Erişim Tarihi: 30 Kasım 2021.

değişikliğe gidilmiştir. Kalıcı olarak uygulamaya ilişkin değişiklikleri aşağıdaki gibi ifade etmek mümkündür²².

- İki yıldan fazla süre ile elde tutulan ve ik-tisap tarihi fark etmeksizin, girişim ser-mayesi ve gayrimenkul yatırım fonları ka-tılma paylarından elde edilen kazançlarda tevkifat oranı %0 olarak belirlenmiştir. Bu kazançların gerçek kişiler tarafından beyan edilmesi durumunda gelir vergisi oranının da %0 olarak uygulanmasına karar veril-miştir.
- İki yıldan kısa süre elde bulunduran ve yu-karıda belirtilen veya uzatılan tarihler ara-sında iktisap edilmeyen girişim sermayesi yatırım fonları ile gayrimenkul yatırım fon-ları katılma payları gelirleri %10 oranında tevkifat yapılmaktadır.

Girişim sermayesi yatırım fonu ve gayrimen-kul yatırım fonlarının vergilendirmesine ilişkin yukarıda ki kronolojik kararlar ile uygulanan stopaj, tevkifat oranı süreli olarak belirlenmiştir. Özet olarak, iki yıl elde tutulan girişim sermaye-si yatırım fonu katılım paylarından elde edilecek kazançlar üzerinden stopaj oranı %0 olarak uy-gulanmaktadır. Belirlenen tarihler arasında ikti-sap edilen katılım paylarının elde tutma süresine bakılmaksızın elde edilen kazançlar üzerindeki stopaj oranı %0 olarak uygulanmaktadır. Her iki koşul dışında katılım payına ilişkin kazançlar %10 oranında stopaja tabi olmaktadır.

Girişim sermayesi yatırım ortaklığı ve girişim sermayesi yatırım fonu katılma paylarının elden çıkarılmasındaki olumlu fark değer artış kazan-cı olarak değerlendirilmektedir. Oluşan kazanç GVK Geçici 67.madde kapsamında stopaj oranı %0 olarak belirlenmiştir. KVK kapsamında, tam mükellef ve dar mükellef kurumların, en az iki

tam yıl süreyle aktiflerinde yar alan iştirak his-seleri satışından doğan kazançların %75'lik kısmı kurumlar vergisinden istisna edilmiştir²³.

SONUÇ

Vergi mevzuatımızda girişim sermayesi des-tek fonu uygulamasına ilişkin ilk düzenleme 213 sayılı VUK'a eklenen 325/A maddesiyle yapılmış-tır. İlgili madde çerçevesinde kurumlar vergisi mükelleflerinin girişim sermayesi yatırım fonu ayırabilmesi ve söz konusu fonu girişim serma-yesi ortaklıklarına sermaye olarak yatırabilmesi ya da girişim sermayesi yatırım fonu paylarını satın alabilmesi imkânı getirilmiştir. 28.01.2021 tarihli 7263 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılma-sına Dair Kanun ile AR-GE, tasarım ve yenilikçi faaliyetlerin desteklenmesi amacıyla 5746 sayılı Kanun ile 4691 sayılı Kanun'da değişiklik yapılmış ve zorunlu girişim sermayesi destek fonu müessesesi getirilmiştir. Bu yeni düzenlemeye göre AR-GE, tasarım ve yenilikçi alanlarda faa-liyet gösteren mükelleflere sağlanan indirim ya da istisna tutarının 1.000.000 TL'yi aşması du-rumunda, bu tutarın %2'sini, vergi matrahından indirim konusu yapılmaktadır. İndirim konusu yapılan fonun, AR-GE, tasarım ve yenilikçi faa-liyetlerde bulunan girişimcilere doğrudan ser-maye desteği olarak aktarılması ya da Sermaye Piyasası Kurulu mevzuatına bağlı Türkiye'de ku-rulu/kurulacak girişim sermayesi yatım fonu ya da girişim sermayesi yatırım ortaklıklarına akta-rılma şartı bulunmaktadır.

Zorunlu girişim sermayesi destek fonu uy-gulaması ile hem AR-GE, tasarım ve yenilikçi alanlarda faaliyet gösteren işletmeler hem de sermaye piyasası sektörü dolaylı olarak destek-lenmektedir. Gelir İdaresi Başkanlığı aracılığıyla

²² 4454 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı. (<https://www.resmigazete.gov.tr/>). Erişim Tarihi: 15 Ocak 2022.

²³ 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, . (www.mevzuat.gov.tr). Erişim Tarihi: 30 Kasım 2021

vergileendirme rejimine ilişkin tarh, tahakkuk ve tahsilatı yapılan vergi tutarının belirli bir kısmının tahsilinden vazgeçilmekte ve işletmelerin bu tutarı pasifte geçici bir girişim sermayesi fon hesabında tutmasına izin verilmektedir. Diğer taraftan girişim sermayesi destek fonunun vergi indirim, istisna ve düşük vergi oranları ile teşvik edilen girişim sermayesi yatırımlarına aktarılması sağlanmaktadır. Zorunlu girişim sermayesi destek fonunun en az 4 yıl boyunca söz konusu yatırımlarda kalma zorunluluğu, ilgili yatırımın vergiden istisna olarak geri kazanılmasını sağlamaktadır. AR-GE, tasarım ve yenilikçi alanlarda faaliyet gösteren işletmelerin birbirini destekleyerek girişim yeteneği artmaktadır. Bu bağlamda AR-GE, tasarım ve yenilikçi alanlarda yeni girişimci sayılarının artması beklenmektedir.

Girişim sermayesi destek fonu uygulaması ile sermaye piyasası kuruluşları olan girişim sermayesi yatırım fonu ve girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının sayılarının da artacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda uygulamanın, finansman gücü yeterli olmayan yenilikçi ve dinamik girişimcilerin proje ve yatırımlarının gerçekleştirilmesine önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- 1 Seri Nolu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği. (<https://www.resmigazete.gov.tr/>). Erişim Tarihi: 30 Kasım 2021.
- 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu. . (www.mevzuat.gov.tr). Erişim Tarihi: 30 Kasım 2021
- 2006/10731 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı. (<https://www.resmigazete.gov.tr/>). Erişim Tarihi: 30 Kasım 2021.
- 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu. . (www.mevzuat.gov.tr). Erişim Tarihi: 30 Kasım 2021
- 3321 Sayılı Cumhurbaşkanı Kararı. (<https://www.resmigazete.gov.tr/>). Erişim Tarihi: 30 Kasım 2021.

- 4075 Sayılı Cumhurbaşkanı Kararı. (<https://www.resmigazete.gov.tr/>). Erişim Tarihi: 30 Kasım 2021.
- 4454 Sayılı Cumhurbaşkanı Kararı. (<https://www.resmigazete.gov.tr/>). Erişim Tarihi: 15 Ocak 2022.
- 4691 Sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu. (www.mevzuat.gov.tr). Erişim Tarihi: 30 Kasım 2021
- 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, (www.mevzuat.gov.tr). Erişim Tarihi: 30 Kasım 2021.
- 5746 Sayılı Araştırma, Geliştirme Ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun. . (www.mevzuat.gov.tr). Erişim Tarihi: 30 Kasım 2021.
- 6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu. (www.mevzuat.gov.tr). Erişim Tarihi: 30 Kasım 2021
- 6655 Sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. . (www.mevzuat.gov.tr). Erişim Tarihi: 30 Kasım 2021.
- 7256 Sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun. (www.mevzuat.gov.tr). Erişim Tarihi: 30 Kasım 2021
- 7263 Sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. (www.mevzuat.gov.tr). Erişim Tarihi: 30 Kasım 2021.
- Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesine İlişkin Uygulama ve Denetim Yönetmeliği, (<https://www.resmigazete.gov.tr/>). Erişim Tarihi: 30 Kasım 2021.
- Aydın, E. (2015). *Girişim Sermayesi Yatırım Fon ve Ortaklıklarının Gelir Vergisi ve Kurumlar Vergisi Bakımından Vergilendirilmesi*. Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt 37. Sayı 2. 57-82.
- Gelir İdaresi Başkanlığı. (www.Gib.Gov.Tr) Yatırım-Fon-Ve-Ortaklıklarının-Vergilendi-

- rilmesine-İliskin-Rehber-Taslagi-Hazirlan-di). 30 Kasım 2021.
- Girişim Sermayesi Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği. III-52.4. (www.mevzuat.gov.tr). Erişim Tarihi: 30 Kasım 2021.
 - Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği. III-48.3. (www.mevzuat.gov.tr). Erişim Tarihi: 30 Kasım 2021.
 - Lexpera Blog. (<https://Blog.Lexpera.Com.Tr/İnancli-Mulkiyet-Uzerine-Bir-Degerlendirme/>). 30 Kasım 2021.
 - SPK. (ww.Spk.Gov.Tr/Sayfa/Index/16/5). 30 Kasım 2021.
 - SPK. (www.Spk.Gov.Tr/Sayfa/Altsayfa/206). 30 Kasım 2021.